

نقش و جایگاه سازمان‌ها، نهادها و مراکز نظامی و انتظامی، آموزشی و فرهیختگان استان همدان در تحقق جامعه اسلامی

آرزو نجاتیان^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۰۱

چکیده

مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مسیر دست یافتن به اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی، یک نقشه راه ۵ مرحله‌ای ترسیم کرده‌اند که عبارت‌اند از: ایجاد انقلاب اسلامی، ایجاد نظام اسلامی، ایجاد دولت اسلامی، ایجاد کشور (جامعه) اسلامی و درنهایت، ایجاد تمدن جهانی و بین‌الملل اسلامی. ایجاد کشور (جامعه) اسلامی، مرحله چهارم از مجموعه گام‌های کلی انقلاب اسلامی در راه رسیدن به اهداف و آرمان‌ها و تحقق نقشه راه انقلاب اسلامی است. روش انجام مقاله، مروری و با توجه به بیانیه‌ها و سخنرانی‌ها و تعیین خط‌مشی‌های نظام توسط رهبری، مقاله‌ها، منابع مکتوب و مطالب معتبر الکترونیکی، با رویکرد تحلیلی - تفسیری بوده باشد. بر اساس آیات قرآن کریم، جامعه اسلامی، جامعه‌ای است که دارای حداقل ده ویژگی است که شرح اجمالی هریک از آن‌ها توضیح داده شده است. برای تحقق جامعه اسلامی، نهادها و سازمان‌های نظامی و انتظامی و مراکز آموزشی و فرهیختگان استان نقش و وظایف مهمی بر عهده دارند. همکاری نهادهای نظامی و انتظامی و مراکز آموزشی و فرهیختگان می‌تواند اهمیت و جایگاه این نهادها را پررنگ‌تر و در تحقق بهتر جامعه اسلامی مؤثر باشند.

واژگان کلیدی: جامعه اسلامی، نیروی انتظامی، نهادها و سازمان‌های نظامی، مراکز علمی آموزشی، فرهیختگان

۱- عضو گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان (نویسنده مسؤول) Arezoo.nejatiyan@gmail.com

مقدمه

جامعه متشکل از گروهی انسان‌ها است که با یکدیگر حیاتی مبتنی بر پیوند و همکاری و تعاون دارند (ساروخانی، ۱۳۷۰). همچنین، گفته شده، که جامعه به گروهی از افراد گفته می‌شود که هدف مشترکی داشته باشند و برای تحقق آن همکاری کنند. لازمه هدف مشترک و همکاری برقراری روابط معین و وجود انسجام میان افراد است. جامعه دینی، جامعه‌ای است که افراد و نهادهای اجتماعی آن بینش و منش یا افکار و رفتارهای خود را بر اساس معارف دینی و قوانین آن تنظیم می‌کنند و در سرزمینی زندگی می‌کنند که تحت حاکمیت آن دین باشد (خطیبی، ۱۳۸۰). حال اگر دین موردنظر، دین مبین اسلام باشد، این جامعه را جامعه اسلامی می‌نامند.

اداره یک جامعه توسط دولت حاکم بر آن صورت می‌گیرد و جامعه اسلامی نیازمند حکومت اسلامی است. مردم ایران بنا به خواست و اراده خود، با توکل بر خدا و رهبری امام خمینی (ره)، بیش از چهل سال پیش، حکومتی اسلامی شکل دادند و علی‌رغم مشکلات متعددی از قبیل دشمنی‌های ابرقدرت‌ها و استعمارگران، جنگ تحمیلی ۸ ساله عراق علیه ایران، تلاش مخالفان و معاندان نظام در سرنگونی نظام، تلاش‌های تفرقه‌انگیزانه در بین اقوام و گروه‌ها و تحریم‌های ناجوانمردانه سیاسی و اقتصادی، در شکل‌دهی به جامعه اسلامی تلاش کردند و موفقیت‌های چشمگیری در این زمینه کسب کرده‌اند. اگرچه حرکت به سوی تحقق جامعه اسلامی، صورت گرفته است و اقدامات مفید و مؤثری انجام شده است، اما هنوز راه نرفته بسیار است و لازم است اقدامات مؤثرتر و همه‌جانبه در این مسیر صورت گیرد. با پایان چهلمین سال از عمر

انقلاب اسلامی و ورود به دهه پنجم، مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی انقلاب، با صدور بیانیه گام دوم انقلاب، توسط مقام معظم رهبری آغاز شده است. مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مسیر دست یافتن به اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی، یک نقشه راه ۵ مرحله‌ای ترسیم کرده‌اند که عبارت‌اند از: ایجاد انقلاب اسلامی، ایجاد نظام اسلامی، ایجاد دولت اسلامی، ایجاد کشور (جامعه) اسلامی و درنهایت، ایجاد تمدن جهانی و بین‌الملل اسلامی. ایجاد کشور (جامعه) اسلامی، مرحله چهارم از مجموعه گام‌های کلی انقلاب اسلامی در راه رسیدن به اهداف و آرمان‌ها و تحقق نقشه راه انقلاب اسلامی است.

در این میان، تمامی نهادها، سازمان‌ها، مراکز علمی، فرهنگی، نظامی و انتظامی و فرهیختگان وظیفه‌دارند در تحقق جامعه اسلامی تلاش کنند. در این مقاله نقش و جایگاه سازمان‌ها و نهادها و مراکز نظامی و انتظامی، آموزشی و فرهیختگان در تحقق جامعه اسلامی مورد بررسی و مرور قرار می‌گیرد. به این منظور ابتدا ویژگی‌های جامعه اسلامی از دیدگاه قرآن کریم و با توجه به منظومه فکری مقام معظم رهبری مشخص و نقش و جایگاه سازمان‌های مذکور با تکیه بر آموزه‌های دینی و مصلحت نظام مشخص می‌شود.

روش انجام این مقاله، مروری و با توجه به بیانیه‌ها و سخنرانی‌ها و تعیین خط‌مشی‌های نظام توسط رهبری و مقاله‌ها و منابع مکتوب و مطالب معتبر الکترونیکی جمع‌آوری و بارویکرد تحلیلی - تفسیری جمع‌بندی شده است.

ویژگی‌های مطلوب در جامعه اسلامی از منظر آیات قرآن

با توجه به آیات قرآن، می‌توان موارد زیر را در زمره مهم‌ترین ویژگی‌های مطلوب در جامعه اسلامی برشمرد:

۱. در برابر دین حق سر تسلیم فرود آوردن
  ۲. ایمان، اعتماد و توکل بر خدا داشتن
  ۳. برخورداری از حکومت دینی
  ۴. تلاش مدیران و مسؤولان برای فراهم نمودن زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی آحاد مردم
  ۵. تلاش مدیران و مسؤولان در جهت رفع مشکلات محرومین و فراهم نمودن امکانات مادی در جهت تحکیم ارزش‌های الهی
  ۶. جدیت و تلاش مسؤولان برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی
  ۷. احساس آزادی در پرتو قوانین اسلامی
  ۸. عزم و جزم آحاد ملت در جهت تسلط بر طبیعت
  ۹. بالا بردن سطح علمی جامعه و برطرف نمودن جهل و حرکت در جهت تولید علم و خودباوری
  ۱۰. گسترش ابزار اطلاعاتی و وسایل ارتباط جمعی (نگارش، ۱۳۸۶).
- نقش و جایگاه سازمان‌ها و نهادهای نظامی و انتظامی، آموزشی و فرهیختگان در تحقق جامعه اسلامی
- در این قسمت، در دو بخش، نقش و جایگاه نیروی انتظامی و پلیس جمهوری اسلامی و نهادهای آموزشی و فرهیختگان در تحقق جامعه اسلامی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

الف- نقش نیروی انتظامی و پلیس در تحقق جامعه اسلامی

طبق قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، نیروی انتظامی سازمانی است مسلح در تابعیت فرماندهی کل قوا و وابسته به وزارت کشور که هدف از تشکیل آن، استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی و نگرهبانی و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی در چهارچوب این قانون در قلمرو کشور جمهوری اسلامی ایران است. این سازمان دارای مأموریت‌ها و وظایفی است که برخی از آن‌ها عبارت است از:

۱- استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی ۲- مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابکاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌هایی که مخل امنیت کشور باشد، با همکاری وزارت اطلاعات ۳- تأمین امنیت برای برگزاری اجتماعات، تشکل‌ها، راهپیمایی‌ها و فعالیت‌های قانونی و مجاز و ممانعت و جلوگیری از هرگونه تشکل و راهپیمایی و اجتماع غیرمجاز و مقابله با اغتشاش، بی‌نظمی و فعالیت‌های غیرمجاز ۴- حراست از اماکن، تأسیسات، تجهیزات و تسهیلات طبقه‌بندی‌شده غیرنظامی و حفظ حریم آن‌ها ۵- حفاظت از مسئولین و شخصیت‌های داخلی و خارجی در سراسر کشور ۶- جمع‌آوری سلاح و مهمات و تجهیزات غیرمجاز و صدور پروانه نگهداری و حمل سلاح شخصی ۷- انجام وظایفی که بر طبق قانون به‌عنوان ضابط قوه قضائیه به عهده نیروی انتظامی محول است از قبیل:

مبارزه با مواد مخدر، مبارزه با قاچاق، مبارزه با منکرات و فساد، پیشگیری از وقوع جرم، کشف جرائم، بازرسی و تحقیق، حفظ آثار و دلایل جرم، دستگیری متهمین و مجرمین و جلوگیری از فرار و اختفا آن‌ها و اجرا و ابلاغ احکام قضایی (قانون نیروی انتظامی، مصوب ۱۳۷۰).

به یقین می توان گفت که همه مأموریت های نیروی انتظامی در نظام جمهوری اسلامی در راستای تحقق جامعه اسلامی است. در ادامه ضمن اشاره به هر یک از ویژگی های جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم، نقش نیروی انتظامی در تحقق جامعه اسلامی بررسی می شود:

۱. سر تسلیم فرود آوردن در برابر دین حق
نیروی انتظامی و پلیس با اطاعت از حق و ایستادگی در برابر طاغوت می تواند به تحقق جامعه اسلامی کمک کند.

پلیسی که وظیفه استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی را بر عهده دارد، برای تحقق جامعه اسلامی در انجام این وظیفه، فقط باید در برابر خداوند یکتا سر تسلیم فرود آورد و ایجاد نظم و امنیت را در مسیر اطاعت و بندگی خداوند به بهترین شکل ممکن انجام دهد و بداند که در این راه، کسب رضایت خالق برتر از هر چیز دیگری است. این پلیس برای تأمین آسایش و امنیت مردم، از هیچ کوششی دریغ نمی کند و با هیچ فرد و جناح و قدرتی بر روی امنیت و آسایش مردم، معامله نمی کند.

مقام معظم رهبری همه دولتمردان را به جهت گیری و توجه به محتوای اسلامی دعوت می کند. ایشان می فرمایند: «دولت اسلامی شامل همه کارگزاران نظام اسلامی است، نه فقط قوه مجریه، یعنی حکومت گران و خدمتگزاران عمومی. این ها باید جهت گیری ها و رفتار اجتماعی و رفتار فردی خود و رابطه شان با مردم را با معیارهای اسلامی تطبیق دهند تا بتوانند به آن اهداف برسند. بعد هم باید آن جهت گیری ها را مد نگاه خودشان قرار دهند و به سرعت به سمت آن جهت گیری ها حرکت کنند، این می شود دولت اسلامی» (۸۴/۶/۸).

نیروی انتظامی در انجام دومین وظیفه سازمانی خود، یعنی، «مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابکاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌هایی که محل امنیت کشور باشد، با همکاری وزارت اطلاعات»، باید سر تسلیم در برابر حق فرود آورد و در برابر هر قدرتی ایستادگی کند. نیروی انتظامی مطیع فرمان الهی، با خرابکاران و مخلان امنیت کشور، بدون هیچ‌گونه مدارا مبارزه می‌کند و خواست هیچ فرد و گروهی را به خواست و رضایت او، ترجیح نمی‌دهد. در تأمین امنیت برای برگزاری اجتماعات، تشکل‌ها، راهپیمایی‌ها و فعالیت‌های قانونی و مجاز و ممانعت و جلوگیری از هرگونه تشکل و راهپیمایی و اجتماع غیرمجاز و مقابله با اغتشاش، بی‌نظمی و فعالیت‌های غیرمجاز، نیز پلیس تابع فرمان الهی، کوتاهی نمی‌کند و مقتدرانه ایستادگی می‌کند و در تحقق جامعه اسلامی گام برمی‌دارد.

نیروی انتظامی که سر تسلیم در برابر حق فرود می‌آورد، در حراست از اماکن، تأسیسات، تجهیزات و تسهیلات طبقه‌بندی شده غیرنظامی و حفظ حریم آن‌ها، حفاظت از مسئولین و شخصیت‌های داخلی و خارجی در سراسر کشور، جمع‌آوری سلاح و مهمات و تجهیزات غیرمجاز و صدور پروانه نگهداری و حمل سلاح شخصی و انجام وظایفی نظیر مبارزه با مواد مخدر، مبارزه با قاچاق، مبارزه با منکرات و فساد، پیشگیری از وقوع جرم، کشف جرائم، بازرسی و تحقیق، حفظ آثار و دلایل جرم، دستگیری متهمین و مجرمین و جلوگیری از فرار و اختفا آن‌ها و اجرا و ابلاغ احکام قضایی، فقط و فقط، رضایت خالق را در نظر می‌گیرد و هیچ‌گونه فساد و خطایی مرتکب نمی‌شود.

ماهیت کار پلیس نیروی انتظامی، زمینه غالب شدن هوای نفس بر فرد را به شکل‌های مختلف نظیر سوءاستفاده از قدرت، خودمحوری، خویشاوندگرایی،

رشوه‌گیری و تخلفات دیگر، فراهم می‌سازد که در صورت عدم برخورداری این نیروها از ایمان و اخلاص، امکان آن وجود دارد که در دام شیطان و هوای نفس غوطه‌ور گردند و هم سلامت و امنیت جامعه را که تأمینش جزئی از وظایفشان است با مشکل روبرو می‌سازند و هم خود در ورطه گناه سقوط می‌کنند.

۲. ایمان، اعتماد و توکل بر خدا داشتن

مقام معظم رهبری، روی کار آمدن مسئولین مؤمن و متدین را یکی از راه‌های تحقق دولت اسلامی بیان می‌دارند. ایشان می‌فرمایند: «برای این که آن مقصود یعنی کشور اسلامی به‌طور کامل محقق شود، احتیاج است که دستگاه حاکمه کشور در عمل خود، در سازماندهی خود و در چگونگی رفتار خود، به‌طور کامل اسلامی عمل کند که من چند سال قبل عرض کردم که مرحله بعد از نظام اسلامی، دولت اسلامی است. در این راه هم حرکت کردیم، مسئولان مؤمنی، وزرای خوبی، نمایندگان خوبی، رؤسای جمهور باایمانی، یکی پس از دیگری امور کشور را بر عهده گرفتند، اما دولت اسلامی که بتواند مقاصدی را که ملت ایران و انقلاب عظیم آن‌ها داشت، تأمین کند، دولتی است که در آن رشوه نباشد، فساد اداری نباشد، ویژه خواری نباشد، کم‌کاری نباشد، بی‌اعتنایی به مردم نباشد، میل به اشرافی‌گری نباشد، حیف‌ومیل بیت‌المال نباشد و دیگر چیزهایی که در یک دولت اسلامی لازم است در تعالیم امیرالمؤمنین (ع) در نهج‌البلاغه همه این‌ها وجود دارد» (۸۴/۵/۲۸). از نگاه ایشان، نبودن فساد و رشوه در دولتمردان، ویژه‌خواری نکردن مسئولان، میل نکردن به اشرافی‌گری، حیف‌ومیل نکردن بیت‌المال و عدالت محوری دولتمردان را از معیارهایی است که باایمان و توکل به خدا تحقق‌پذیر است.

مقام معظم رهبری در تحقق جامعه اسلامی، خودسازی مسئولین را مورد توجه قرار می‌دهند. ایشان می‌فرمایند: «ما مسئولان باید خود را بسازیم، مرتب با خود کلنجار برویم یکدیگر را به حق وصیت کنیم، یکدیگر را ارشاد کنیم، مثل آینه‌ای در مقابل یکدیگر، عیوبمان را صادقانه به هم نشان دهیم، بنا را بر رفع عیب بگذاریم و خود را روزبه‌روز بهتر کنیم، هرکس هم که جدیداً مسئولیت را بر عهده می‌گیرد، با این نیت و با این هدف مسئولیت را قبول کند که می‌خواهد به مردم، یک انسان صالح شود، آن وقت می‌شود تشکیل دولت اسلامی. قوای مقننه و قضاییه و مجریه و مسئولان گوناگون ما باید بتوانند تا حد قابل قبولی خود را با این قالب‌ها و معیارهای دینی و اخلاقی اسلامی تطبیق دهند» (۸۰/۹/۲۱).

۳. برخورداری از حکومت دینی

سومین ویژگی جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم، برخورداری از حکومت دینی مطرح شده است.

مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در بیانات و فرمایشات خود که به مناسبت‌های مختلف بیان شده، در تبیین و تشریح نقشه راه انقلاب اسلامی به موارد متعددی اشاره کرده‌اند. از جمله اینکه ایشان شاخص‌ها و معیارهای دولت اسلامی را در این بیانات ذکر کرده‌اند؛ یعنی باملاحظه و مشاهده مشخصه‌های فوق در دولتمردان و مجموعه نهادها و دستگاه‌های حاکمیتی (از جمله در نیروهای مسلح)، می‌توان ادعا کرد دولت و حکومتی که وجود دارد، اسلامی است. به عبارت دیگر، نیروهای مسلح باید به سهم خود در جهت تحقق شاخص‌های دولت اسلامی در خود و در دیگر دستگاه‌های حکومتی تلاش کنند. این معیارها و شاخص‌ها عبارتند از:

۱. روی کار آمدن مسؤولین مؤمن و متدین، ۲. نبودن فساد و رشوه در دولتمردان، ۳. کم‌کاری نکردن دولتمردان، ۴. ویژه‌خواری نکردن مسؤولان، ۵. بی‌اعتنایی نکردن به مردم، ۶. میل نکردن به اشرافی‌گری، ۷. حیف و میل نکردن بیت‌المال، ۸. عدالت‌محوری دولتمردان. (۸۴/۵/۲۸).

همچنین، ایشان در جای دیگر می‌فرمایند: «هرکدام از شما تلاش کنید که برای این مسئولیت‌ها خودتان را با الگوی اسلامی منطبق سازید، یعنی دینتان، تقوایتان، رعایتان نسبت به حال مردم، رعایتان نسبت به شرع، رعایتان نسبت به بیت‌المال، اجتنابان از خودخواهی‌ها و خودپرستی‌ها و رفیق‌بازی‌ها و قوم‌و‌خویش‌پرستی‌ها و اجتنابان از تنبلی و بیکارگی و بی‌عملی و هوی و هوس و این چیزها، مطابق با الگوی اسلام باشد» (۷۹/۹/۱۲).

مقام معظم رهبری، مسؤولان را به انطباق با الگوهای اسلامی امر می‌کنند: «هرکدام از شما تلاش کنید که برای این مسئولیت‌ها خودتان را با الگوی اسلامی منطبق سازید، یعنی دینتان، تقوایتان، رعایتان نسبت به حال مردن، رعایتان نسبت به شرع، رعایتان نسبت به بیت‌المال، اجتنابان از خودخواهی‌ها و خودپرستی‌ها و رفیق‌بازی‌ها و قوم‌و‌خویش‌پرستی‌ها و اجتنابان از تنبلی و بیکارگی و بی‌عملی و هوی و هوس و این چیزها، مطابق با الگوی اسلام باشد. هرکدام از شما بتوانید در این زمینه کار خودتان را بکنید و پیش بروید و خودتان را بسازید، باید بیشتر به سمت اسلامی شدن، مسلمان شدن و مؤمنان و مسلمانانه زندگی کردن برویم (بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۹/۱۲).

۴. تلاش مدیران و مسئولان برای فراهم نمودن زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی
آحاد مردم

بنا به فلسفه تربیتی اسلام و دین مقدس اسلام، ابعاد وجودی انسان دویعدی (جسمانی و روحانی) و حیات ما نیز شامل: دنیا و آخرت است و اولویت و برتری به جهان ماندگار اخروی است و ابعاد معنوی از جایگاه و اهمیت بالاتری نسبت به بعد جسمانی برخوردار است. از این رو، فراهم نمودن زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی آحاد مردم، یکی از ویژگی‌های جامعه اسلامی است و همه باید در تحقق آن تلاش کنند.

نیروی انتظامی و پلیس جمهوری اسلامی، باید در زمینه تعالی معنوی آحاد مردم به اشکال مختلف تلاش کند. برگزاری دوره‌های آموزشی اعتقادی و تربیتی، خدمات مشاوره‌ای فردی و خانوادگی، برگزاری مناسبت‌های مذهبی، کمک به رفع موانع ازدواج و کمک به افزایش میزان ازدواج، تلاش برای ریشه‌کنی انحرافات اخلاقی، برگزاری همایش‌های قرآنی، ساخت و پخش برنامه‌های رسانه‌ای معنوی و بسیاری از امور همسوی دیگر، می‌تواند در این زمینه مفید واقع گردد.

۵. تلاش مدیران و مسئولان در جهت رفع مشکلات محرومین و فراهم نمودن
امکانات مادی در جهت تحکیم ارزش‌های الهی

پنجمین ویژگی جامعه اسلامی، با توجه به آموزه‌های قرآن کریم، تلاش مدیران و مسئولان در جهت رفع مشکلات محرومین و فراهم نمودن امکانات مادی در جهت تحکیم ارزش‌های الهی است. نیروی انتظامی در راستای انجام وظایف متعدد خود، می‌تواند در جهت رفع مشکلات محرومین و تحکیم ارزش‌های الهی مؤثر باشد. بخشی از وظایف پلیس به‌طور مستقیم در کمک به

رفع مشکلات است. نظیر برپایی نظم و امنیت برای کسب و کار مردم، حفظ اموال و جان مردم، تسهیل در رفت و آمد، جمع‌آوری سلاح و مهمات و برخی وظایف غیرمستقیم به رفع مشکلات مادی محرومین و تحکیم ارزش‌های الهی کمک می‌کند. مبارزه با مواد مخدر، مبارزه با قاچاق، مبارزه با منکرات و فساد، پیشگیری از وقوع جرم، کشف جرائم، بازرسی و تحقیق، حفظ آثار و دلایل جرم، دستگیری متهمین و مجرمین و جلوگیری از فرار و اختفا آن‌ها، از جمله اقدامات نیروی انتظامی، غیرمستقیم بر رفع مشکلات محرومین و تحکیم ارزش‌های الهی مؤثرند.

۶. جدیت و تلاش مسؤولان برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی

جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم، جامعه‌ای است که مسؤولان برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی تلاش می‌کنند.

نیروی انتظامی برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی نقش بسیار مهمی می‌تواند داشته باشد؛ برقراری امنیت اجتماعی و اقتصادی و همکاری قاطع با قوه قضائیه در مبارزه با مفاسد اقتصادی و اختلاس‌گران، حفاظت از منابع مالی و تجهیزات و امکانات عمومی، صرفه‌جویی در استفاده از بودجه‌های دولتی و تلاش برای افزایش درآمدهای عمومی در حوزه تحت نظارت از جمله اقداماتی است که نیروی انتظامی می‌تواند در تحقق این ویژگی از جامعه اسلامی انجام دهد.

۷. احساس آزادی در پرتو قوانین اسلامی

نیروی انتظامی مسؤول اجرای نظم و مبارزه با اغتشاش و بی‌نظمی و ناامنی است. نیروی انتظامی بازوی قدرتمند قوه قضائیه در برپایی قسط و عدل در جامعه است و در صورت عملکرد خوب این نیرو، می‌توان شاهد اجرای قوانین اسلامی

بود. وقتی قوانین اسلامی به‌خوبی اجرا شود، افراد جامعه می‌توانند احساس آزادی و امنیت داشته باشند. آزادی بنا به تعریف صاحب‌نظران، رعایت حقوق دیگران و دستیابی به حقوق خود است. وقتی قوانین به‌درستی اجرا شود هر کس به‌حق خود دست می‌یابد و احساس آزادی خواهد کرد.

۸. عزم و جزم آحاد ملت در جهت تسلط بر طبیعت یکی از ویژگی‌های جامعه اسلامی، تلاش همگانی در استفاده مناسب از طبیعت و حفظ آن برای زندگی امروز و فردای مردم این جامعه است. نیروی انتظامی می‌تواند با مبارزه با افراد و گروه‌هایی که به منابع طبیعی دیگر مثل رودخانه‌ها و حیات وحش به دنبال سودجویی هستند، به تحقق این ویژگی جامعه اسلامی کمک کند. نیروی انتظامی با محافظت از منابع طبیعی و جلوگیری از تخریب منابع طبیعی نقش مهمی در این زمینه بر عهده خواهد داشت.

۹. بالا بردن سطح علمی جامعه و برطرف نمودن جهل و حرکت در جهت تولید علم و خودباوری. مبارزه با جهل و حرکت در جهت تولید علم و خودباوری از دیگر ویژگی‌های جامعه اسلامی است که نیروی انتظامی و نهادهای آموزشی می‌توانند در تحقق آن نقش مهمی داشته باشند. واحدهای آموزشی و بخش صنایع نظامی و انتظامی در انجام تحقیقات بنیادی می‌توانند نقش مؤثری ایفا کنند، در زمینه ترویج فرهنگ اسلامی و آموزش علوم معاونت اجتماعی و ارشاد و نیروی انتظامی می‌تواند اقدامات چشمگیری انجام دهند و همپای دیگر نهادهای آموزشی در راستای جامعه‌ای عاری از جهل تلاش کنند.

۱۰. گسترش ابزار اطلاعاتی و وسایل ارتباط جمعی نیروی انتظامی در گسترش ابزار اطلاعاتی نوین و نظارت بر شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی نقش

مهمی دارد و می‌توان با برنامه‌ریزی‌های علمی و همکاری با بخش‌های دیگر مسؤول در این حوزه اقدامات مؤثری انجام داد.

سالم‌سازی ابزارهای ارتباطی و استفاده از فرصت‌های آموزشی و فرهنگی این ابزارها می‌تواند به تحقق جامعه اسلامی کمک کند.

ب- نقش نهادهای آموزشی و فرهیختگان در تحقق جامعه اسلامی
نقش و جایگاه معلمان به معنای عام و فرهیختگان به معنای خاص، در جامعه به قدری مهم است که خداوند وجود آنان را نعمتی ارزشمند در جامعه اسلامی بیان می‌دارد:

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (۱) خداوند بر مؤمنان منت نهاد {نعمت بزرگی بخشید} هنگامی که در میان آن‌ها، پیامبری از خودشان برانگیخت؛ که ایات او را بر آن‌ها بخواند و آن‌ها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد؛ هرچند پیش از آن، در گمراهی آشکاری بودند.

نقش نهادهای آموزشی و فرهیختگان در تحقق هر یک از ده ویژگی جامعه اسلامی در ادامه آمده است:

۱. در برابر دین حق سر تسلیم فرود آوردن
نهادهای آموزشی و فرهیختگان می‌توانند در تربیت بندگان مخلص در جامعه نقش مهمی داشته باشند. برای تحقق جامعه‌ای که تنها سر تسلیم در برابر خدا فرود آورد، اساتید و فرهیختگان می‌توانند هم خود و این خصیصه را رعایت کنند و هم در آموزش‌ها و تربیت نسل جوان این ویژگی اخلاقی را مورد توجه قرار دهند، بنابراین مراکز آموزشی و فرهیختگان با اصلاح نگرش‌ها و روش‌ها می‌توانند به ترتیب انسان‌هایی خداپرست و بندگانی مطیع فرمان الهی کمک کنند.

۲. ایمان، اعتماد و توکل بر خدا داشتن

در تحقق جامعه‌ای مان محور و متوکل بر خدا، اساتید و فرهیختگان می‌توانند نقش بسیار مهمی داشته باشند. رعایت اخلاق اسلامی و آموزش مبتنی بر آموزه‌های دین مقدس اسلام و توجه به فلسفه تربیتی اسلام در تربیت شهروندان خداپرست و مؤمن و معتقد و متوکل به خداوند نقش مهمی دارد.

۳. برخورداری از حکومت دینی

فرهیختگان با تبیین مبانی فلسفی و تربیتی حکومت اسلامی و معیارهای حکومت اسلامی و بیان ویژگی‌های امت اسلامی می‌توانند به تحقق ویژگی برخورداری از حکومت اسلامی کمک کنند. انتخاب محتوای آموزشی مناسب، استفاده از روش‌های مناسب تدریس، برقراری روابط مناسب بین اساتید و دانشجویان و مبارزه با انحرافات فکری از جمله اقداماتی است که می‌تواند از سوی فرهیختگان در تحقق حکومت دینی کمک کند.

۴. تلاش مدیران و مسؤولان برای فراهم نمودن زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی آحاد مردم در تحقق ویژگی چهارم جامعه اسلامی یعنی تلاش مدیران و مسؤولان برای تعالی و تکامل معنوی آحاد جامعه فرهیختگان می‌توانند در تربیت مسؤولانی با باورهای معنوی قوی و تدوین محتوای آموزشی مناسب اقدامات مفیدی انجام دهند و پشتوانه‌ای علمی در کنار مدیران و مسؤولان در تقویت معنویت در جامعه باشند.

۵. تلاش مدیران و مسؤولان در جهت رفع مشکلات محرومین و فراهم نمودن

امکانات مادی در جهت تحکیم ارزش‌های الهی

۶. جدیت و تلاش مسؤولان برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی

درزمینه جدیت و تلاش مسؤولان برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی، فرهیختگان نقش راهنمای نظریه‌پردازی دارند. پایه‌های نظری اقتصاد توسط صاحب‌نظران ترسیم می‌شود و با ارائه به مسؤولان و حمایت علمی از آنان می‌توان به تحقق این ویژگی جامعه اسلامی کمک کرد.

۷. احساس آزادی در پرتو قوانین اسلامی

اجرای قوانین اسلامی، بیش از هر چیز نیاز به آموزش دارد. وقتی فرهیختگان و اساتید مبانی فلسفی و تربیتی قوانین اسلامی را به‌خوبی برای آحاد جامعه ترسیم و تبیین کند، زمینه رعایت بیشتر آنان فراهم می‌شود.

۸. عزم و جزم آحاد ملت در جهت تسلط بر طبیعت

در زمینه تسلط بر طبیعت، فرهیختگان و دانشمندان می‌توانند، روش‌های محافظت و بهره‌وری مناسب از منابع طبیعی را شناسایی و به آحاد جامعه معرفی کنند و از آسیب‌ها و تخریب منابع طبیعی جلوگیری کنند.

۹. بالا بردن سطح علمی جامعه و برطرف نمودن جهل و حرکت در جهت تولید علم و خودباوری

بالا بردن سطح علمی جامعه و مبارزه با جهل، بیش از هر چیز در اختیار نهادهای آموزشی و فرهیختگان است. اساتید و فرهیختگان باهدف گذاری و تعیین محتوای آموزشی مناسب و انجام پژوهش‌های کارآمد می‌توانند به رشد علم و فناوری ر جامعه کمک کنند و در تحقق جامعه‌ای اسلامی علم محور نقش مهمی داشته باشند.

گسترش ابزار اطلاعاتی و وسایل ارتباط جمعی

فرهیختگان و اساتید و مراکز آموزشی می‌توانند با شناسایی، طراحی کانال‌های ارتباطی سالم در رفع موانع و کنترل مخاطرات آنان به گسترش ابزارهای اطلاعاتی مناسب کمک کنند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

جامعه اسلامی بر اساس آیات قرآن کریم جامعه‌ای است که دارای حداقل ده ویژگی زیر است:

۱. در برابر دین حق، سر تسلیم فرود می‌آورد؛ ۲. ایمان، اعتماد و توکل بر خدا وجود دارد؛ ۳. از حکومت دینی برخوردار است؛ ۴. مدیران و مسؤولان برای فراهم نمودن زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی آحاد مردم تلاش می‌کنند؛ ۵. مدیران و مسؤولان در جهت رفع مشکلات محرومین و فراهم نمودن امکانات مادی در جهت تحکیم ارزش‌های الهی می‌کوشند؛ ۶. مسؤولان برای بالا بردن ثروت و درآمد عمومی جدیت و تلاش دارند؛ ۷. احساس آزادی در پرتو قوانین اسلامی وجود دارد؛ ۸. آحاد ملت در جهت تسلط بر طبیعت عزم جزم دارند؛ ۹. برای بالا بردن سطح علمی جامعه و برطرف نمودن جهل و حرکت در جهت تولید علم و خودباوری تلاش می‌شود و ۱۰. برای گسترش ابزار اطلاعاتی و وسایل ارتباط جمعی تلاش می‌شود.

برای تحقق جامعه اسلامی نهادها و سازمان‌های نظامی و انتظامی و مراکز آموزشی و فرهیختگان نقش و وظایف مهمی بر عهده‌دارند. همکاری نهادهای نظامی و انتظامی و مراکز آموزشی و فرهیختگان می‌تواند اهمیت و جایگاه این نهادها را پررنگ‌تر و در تحقق بهتر جامعه اسلامی مؤثر باشند.

منابع

قرآن کریم

- بانک جامع بیانات مقام معظم رهبری، (۱۳۸۹)، مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان
- خطیبی، محمد، (۱۳۸۴)، بررسی تطبیقی جامعه اسلامی و جامعه مدنی، نشر زمزم هدایت، ص ۱۵.
- رحمانی، محمدعلی، (۱۳۹۶)، نقش و جایگاه نیروهای مسلح در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، بصیرت و تربیت اسلامی.
- ساروخانی، باقر، (۱۳۷۰)، دایره‌المعارف علوم اجتماعی، نشر موسسه کیهان، ص ۷۴۶.
- قانون نیروی انتظامی، (۱۳۷۰)، به نقل از موسسه سما ارائه دهنده خدمات اداری، به نقل از سایت:

<http://www.samalaw.com>

- نگارش، حمید، (۱۳۸۶)، قرآن و ویژگی‌های جامعه اسلامی، فصلنامه پیام، شماره ۸۷، ص ۱۰۴.